
Proposta tècnica per elaborar, de forma participada, un Pla d'acció municipal en el municipi d'Artà

Neus Ramis Seguí
Consultora de participació ciutadana
Sa Pobla, 12 de juliol 2019

Índex

1. Encàrrec.....	3
2. Que és un Pla d'acció municipal.....	4
3. Antecedents: edifiquem sobre lo construït. Estudi de l'aplicació del PAM 2015-2019 com a fonament del nou.....	6
4. Plantejament metodològic.....	7
4.1 Sessió formativa i avaluativa del PAM 2015-2019 amb el nou equip de govern municipal.....	7
4.2 Actualització de l'estudi poblacional del municipi (que data del 2015)	8
4.3 Enquesta en clau d'avaluació a la ciutadania.....	8
4.4 Informe dels resultats de l'avaluació	9
4.5 Sessió interna de treball per a la definició del model de poble i línies estratègiques del PAM 2019-2023.....	9
4.6 Primera Sessió amb el Comissió permanent de participació ciutadana (antic grup impulsor)	10
4.7 Sessió informativa a la ciutadania per rendir comptes sobre el PAM 2015-2019.....	11
4.8 Taller participatiu amb el personal tècnic.....	12
4.9 Fòrum ciutadà a Artà i a la Colònia de Sant Pere.....	12
4.10 Habilitar un espai web per recollir propostes.....	13
4.11 2na sessió amb la comissió permanent de participació ciutadana	13
4.12 Redacció i retorn del PAM.....	13
4.13 Seguiment i avaluació.....	13
5. Comunicació i difusió del procés d'elaboració i del PAM	14
6. Calendari.....	15

1. Encàrrec

L'equip de govern municipal de l'Ajuntament d'Artà sol·licita un assessorament i implementació d'un procés de participació ciutadana que permeti obtenir un Pla estratègic municipal per aquest mandat 2019-2023 que vertebrï les prioritats que cal abordar i les desengrani en actuacions concretes.

La participació ciutadana permetrà habilitar espais de deliberació que faran la funció de laboratoris ciutadans, des d'on es debatran els punts que configurin el PAM i es consensuaran de forma creativa propostes concretes per ser implementades. Aquests espais ajudaran a implicar de forma propositiva tant al personal tècnic de l'Ajuntament com als veïns i veïnes del poble així com a que siguin part activa de la solució dels reptes que cal abordar, fent-se seva la resposta municipal, això és, apropiant-se de les solucions.

La intenció és obtenir un PAM consensuat, obert, transparent, integrador de la diversitat i pluralitat de la gent d'Artà i realista. És clau poder mantenir un grau de seguiment periòdic que permeti recordar a l'equip de govern i personal tècnic els objectius que cal perseguir i també, rendir comptes a la ciutadania del que s'està fent, de quina manera i si té els efectes que es cercaven.

2. Que és un Pla d'acció municipal

És una *eina de planificació estratègica* de la que es doten els governs locals per dissenyar, conjuntament amb la ciutadania i en base a un model de governança proper i relacional, un full de ruta compartit sobre les principals prioritats del municipi per abordar durant el mandat, així com les principals accions i polítiques públiques que han de permetre fer-ho realitat.

El PAM s'organitza en base a una *reflexió general i estratègica de model de poble* complementada amb visions sectorials de les prioritats ciutadanes vers la seva comunitat. Pren com a punt de partida el programa de l'equip de govern municipal, permetent que es doni a conèixer a la ciutadania i generant un diàleg i debat públic que l'enriqueixi o el matisi amb les visions ciutadanes.

L'articulació de l'agenda política, mitjançant un pla, es fa especialment imprescindible per als governs en coalició, no només per cohesionar la seva acció, sinó també per aconseguir la màxima coherència ideològica i operativa en totes les adaptacions i correccions que sigui necessari realitzar per mantenir-la actualitzada.

Així, els *principals elements* que configuren un PAM són:

1. una diagnosi de la realitat sociodemogràfica del municipi
2. la definició d'un model de poble
3. la determinació de les línies estratègiques que es volen promoure al llarg del mandat
4. la construcció d'un programa d'actuacions que permeti fer-les realitat

Un dels elements metodològics clau del PAM és el seu *propri procés d'elaboració*, que al fer-se de forma participada, pretén implicar a la ciutadania, als agents econòmics, socials, culturals, etc. del municipi a reflexionar sobre les necessitats del territori i a trobar-hi solucions, convertint-los en part activa i propositiva de la resposta.

Els principals *eixos estratègics*, que després són desengranats pel *programa d'actuacions*, indiquen on es concentraran els esforços municipals. Haurien de servir de base per realitzar una distribució de competències entre l'equip de govern que permeti abordar-los de forma ordenada i sistematitzada.

La metodologia de planificació estratègica també implica que ha d'existir una *funció d'avaluació i redisseny* constant. Això és, ha d'incorporar els canvis produïts a l'entorn que afecten el seu desenvolupament amb els redissenys necessaris per adequar-lo a la nova realitat.

Aquest procés avaluatiu es pot fer de al següent manera: d'una banda, s'ha de fer un *seguiment sobre el grau de compliment* de les actuacions, rendint comptes a la ciutadania en cas que no es puguin dur a terme o la seva implementació sigui parcial. D'altra banda, cal que s'estableixin avaluacions periòdiques sobre els resultats i impacte de les polítiques i/o actuacions municipals que permetin redissenyar l'actuació o modificar-la. Les darreres cal que es vagin incorporant en el PAM.

3. Antecedents: edifiquem sobre lo construït. Estudi de l'aplicació del PAM 2015-2019 com a fonament del nou

El govern municipal anterior es va dotar d'un PAM, elaborat de forma participada, que va vertebrar els objectius i accions del darrer mandat 2015-2019. Així, va permetre ordenar estratègicament i implementar les prioritats fixades a partir d'una sèrie d'actuacions calendaritzades i pressupostades.

El PAM 2015-2019 es dividia en *quatre eixos principals*:

1. Eix 1. UNA NOVA MANERA DE GOVERNAR: un govern obert i transparent que promourà la participació de la ciutadania per millorar el poble.
2. Eix 2. REACTIVACIÓ ECONÒMICA: un poble dinàmic per la reactivació econòmica i de l'ocupació.
3. Eix 3. PERSONES: un poble educador, de les persones i el seu benestar, de l'equitat i la igualtat d'oportunitats.
4. Eix 4. URBANISME I SOSTENIBILITAT: un model territorial equilibrat, sostenible, amb espais públics de qualitat i accessibles.

Segons fonts consultades, a nivell intern el funcionament del PAM ha estat satisfactori alhora de fixar-se un horitzó cap a on dirigir els esforços. No obstant això, cal que es millori el seguiment del grau de compliment de les actuacions per part del personal tècnic i regidor/a de torn així com l'avaluació del seu impacte. És per aquest motiu que un dels primers objectius a assolir enguany, alhora de tornar a engegar el procés d'elaboració d'un de nou, és fer una revisió i avaluació sobre aquests dos aspectes:

- grau de compliment de les actuacions del PAM 2015-2019 (*outputs*),
- impacte de les mesures aplicades dintre de l'entorn municipal (*outcomes*).

Es pretén que la vertebració del nou PAM es construeixi, en part, en funció dels resultats de l'avaluació de l'antic de manera que es garanteixi una continuïtat i reforç de l'impuls de les polítiques municipals que funcionen, un redisseny de les que no han donat els resultats esperats i l'activació de les que no s'hagin posat en marxa. Així doncs, ens allunyem d'estratègies curt terministes per apostar clarament per la necessitat

d'ampliar les mires i anar cap a una política mig-llarg terminista que realment permetin produir transformacions significatives en l'entorn o consolidar les existents.

4. Plantejament metodològic

Abans d'explicar la manera en que el PAM es portarà a terme, volem posar l'accent en el fet que la participació conforma un element clau en tant que és per si sola una eina de canvi i transformació: mitjançant la participació, el procés d'elaboració del PAM ens permetrà la presa de consciència de la importància de la cultura participativa, dels valors que la justifiquen i dels canvis necessaris per a transformar les administracions públiques en institucions més participatives.

Aquest és el primer pas cap a un sistema democràtic més participatiu, pròxim, transparent i de qualitat. Així mateix, la participació promou una implicació per part de les persones i les converteix automàticament en agents actius del canvi. Així doncs, la responsabilitat es distribueix entre totes les persones que intervenen en el procés.

PRIMERA FASE: ASSENTEM LES BASES PEL PAM 2019-2023. AVALUACIÓ PARTICIPADA DE L'ANTERIOR.

En aquesta fase s'intentarà revisar el que s'ha fet del PAM anterior, concretament, com ha funcionat com a eina de planificació, com s'han implementat les actuacions i quin impacte han tingut.

4.1 Sessió formativa i avaluativa del PAM 2015-2019 amb el nou equip de govern municipal

Per començar aquesta revisió, organitzarem una sessió amb el nou equip de govern en doble clau formativa i avaluativa. Per una banda, degut a que hi ha persones noves que desconeixen què és un PAM i com s'elabora, es farà una presentació que tindrà el següent contingut:

- a. Que és un PAM?

- b. A quina necessitat respon ?
- c. Com es fa? (posant l'accent en la importància de la participació ciutadana)
- d. Quin és el seu seguiment i avaluació?
- e. PAM Artà 2015-2019 com a exemple.

A continuació, s'iniciarà l'avaluació sobre el grau de compliment de les actuacions del PAM antic (*outputs*) i de l'impacte de les actuacions executades (*outcomes*). Es revisarà acció per acció a partir d'uns criteris avaluatius que es demanarà que s'omplin en un document amb anterioritat i que ajudaran a sistematitzar la informació. Aquesta avaluació es farà amb els i les regidores de la legislatura passada que foren els responsables de les actuacions. És imprescindible que els altres regidors i regidores estiguin al cas d'aquesta informació ja que el nou PAM representarà una millora i consolidació del PAM antic i per tant, no s'entendrà sense tenir en compte l'anterior.

4.2 Actualització de l'estudi poblacional del municipi (que data del 2015)

El PAM anterior es va basar en un estudi sociodemogràfic del municipi que permetia definir un punt de partida. Considerem necessari l'actualització d'aquesta informació de manera que es puguin aportar dades quantitatives sobre els principals reptes demogràfics i socials de l'entorn en el qual cal plantejar polítiques municipals.

Aquest estudi serà fet per la consultora GAAT (Gabinet d'anàlisi mediambiental i territorial), que s'especialitza en sistemes d'informació geogràfica, entre d'altres. Aquest estudi serà presentat i contrastat, via correu electrònic, a l'equip de govern per incloure la informació al document base (veure punt 4.6 d'aquest document)

4.3 Enquesta en clau d'avaluació a la ciutadania

Les conclusions de la sessió amb l'equip de govern sobre el PAM anterior i les aportacions de la comissió permanent de participació ciutadana permetran dissenyar una enquesta en clau avaluativa que permeti esbrinar la percepció ciutadana sobre els efectes i impacte d'algunes de les actuacions més rellevants del PAM passat.

Aquesta enquesta serà difosa per part de l'àrea de comunicació i participació ciutadana a partir de tots els canals que estiguin a l'abast. S'intentarà que sigui senzilla i àgil d'omplir de manera que es pugui obtenir el màxim de respostes possibles i que aquestes suposin un índex de representativitat alta.

4.4 Informe dels resultats de l'avaluació

Aquest informe, per una banda, reflectirà les conclusions de la part avaluativa del PAM 2015-2019, concretament:

- Els resultats de la sessió amb l'equip de govern,
- Els resultats del buidatge de l'enquesta avaluativa.

Per una altra banda, apuntarà *unes recomanacions* que caldria que el nou PAM tingués en compte, si es que vol constituir-se com una eina millorada que permeti la continuïtat del que funciona o el redisseny del que falla.

SEGONA FASE: PLANTEJAMENT DE LES LÍNIES ESTRATÈGIQUES DEL PAM

4.5 Sessió interna de treball per a la definició del model de poble i línies estratègiques del PAM 2019-2023

El nou equip de govern serà qui, a partir de l'informe d'avaluació i del pacte de governabilitat, redactarà un document base on es defineixi el *model de poble* que inspirarà la formulació de les seves polítiques de govern, així com marcarà unes línies estratègiques que donin resposta als resultats de l'estudi poblacional del municipi i que permetin construir full de ruta pel territori.

4.6 Primera Sessió amb el Comissió permanent de participació ciutadana (antic grup impulsor)

L'article 24 del nou reglament de participació ciutadana d'Artà (2019) instiga a la creació d'un òrgan encarregat de la coordinació dels processos de participació ciutadana del municipi d'Artà. Aquest serà doncs el substitut de l'antic grup Impulsor (GI), que també pretenia garantir la qualitat i la transparència del procés d'elaboració del PAM així com de la implicació ciutadana que l'acompanya.

La comissió permanent es constitueix com un espai d'acord, d'informació, de debat, de suport i de seguiment del procés. Estarà format per:

1. Un representant de cada candidatura presentada a les darreres eleccions municipals i que hagi obtingut representació al consistori.
2. El Batle/essa.
3. El regidor/a de Participació Ciutadana.
4. 3 representants de les entitats ciutadanes.
5. 3 representants de la ciutadania.
6. Persones assessores o tècniques, que l'Ajuntament consideri oportuns, per tractar temes concrets. Aquests tindran veu però no vot.
7. 1 representant de cada Consell municipal.

Es reunirà dos cops al llarg del procés: una primera vegada que permeti contrastar i deliberar sobre el model de poble (i les línies estratègiques) que l'equip de govern proposa (veure els objectius de la trobada a continuació) i una segona vegada per debatre sobre els resultats dels tallers participatius amb la ciutadania i el personal tècnic de l'Ajuntament (veure el punt 4.11).

Garantirà la presa en consideració de les aportacions rebudes durant el transcurs de la implicació ciutadana i durant la redacció del Pla Estratègic Municipal. També serà l'espai on es podrà deliberar i enriquir l'estratègia comunicativa i de difusió del procés d'implicació ciutadana.

Els objectius de la primera trobada seran els següents:

- ser informat de l'inici del PAM 2019-2023 i del procés metodològic que es planteja per a la seva elaboració.
- Presentar els resultats de l'avaluació del PAM antic (2015-2019), una avaluació que vindrà de les conclusions de la sessió d'avaluació amb el nou equip de govern, l'estudi de població actualitzat i l'enquesta de valoració de determinades polítiques públiques executades o en curs d'execució que es contemplaven en el PAM anterior).
- compartir el document base elaborat per l'equip de govern de manera que se'n puguin incorporar els matisos i reptes que es considerin adients.
- Dinamitzar el debat sobre l'impuls d'una estratègia de comunicació i difusió del procés participatiu del PAM

Un cop definit el model de poble i les línies estratègiques, es podrà elaborar el programa d'actuacions amb propostes concretes per desplegar el Pla d'Acció Municipal.

4.7 Sessió informativa a la ciutadania per rendir comptes sobre el PAM 2015-2019.

Considerem necessari rendir comptes a la ciutadania sobre el nivell de compliment del PAM anterior i l'impacte de les actuacions executades o en curs, abans de convidar-la a implicar-se en l'elaboració del nou PAM. És per aquest motiu que proposem de fer una sessió informativa que tindrà els següents objectius;

- Rendir comptes sobre el PAM anterior, fent la devolució dels resultats de l'enquesta d'avaluació enviada i explicant l'impacte de les polítiques municipals més rellevants.
- Explicar la voluntat d'iniciar un nou procés participatiu per a l'elaboració del nou PAM i convidar-los a formar-hi part als tallers participatius.
- Resoldre dubtes i neguits.

TERCERA FASE: DESENGRANEM EL PAM 2019-2023 AMB ACTUACIONS CONCRETES

A la definició del model de poble, la participació es limita a les persones representants polítiques i és compartida per la comissió permanent de participació, on hi assisteixen persones ciutadanes escollides per sorteig, entitats i personal tècnic. En aquesta fase d'elaboració del programa d'accions, es recomana convidar tant a les entitats com a la ciutadania no associada a participar en el seu disseny.

Per recollir la visió i les propostes ciutadanes es proposen les següents fites participatives:

4.8 Taller participatiu amb el personal tècnic

Debat amb el personal tècnic municipal (dinàmica participativa). Es clau recollir la visió, els matisos i les propostes de les persones tècniques ja que seran elles encarregades d'executar el PAM i, en aquest sentit, es important la seva implicació i que es facin seus el resultats del procés.

4.9 Fòrum ciutadà a Artà i a la Colònia de Sant Pere

Fòrum ciutadà (taller ciutadà participatiu) per debatre i consensuar propostes a incorporar al programa. Es proposa fer una convocatòria oberta a tota la ciutadania. En aquest Fòrum es faran grups de treball temàtics (un grup per cada línia estratègica). Se'ls convidarà a introduir noves actuacions d'interès general per a cada línia partint d'un debat previ de necessitats en el que es consensuïn solucions o maneres d'abordar el reptes de forma creativa.

4.10 Habilitar un espai web per recollir propostes

Es recomana habilitar un espai al web municipal per a que es puguin formular propostes d'actuacions via *online*.

4.11 2na sessió amb la comissió permanent de participació ciutadana

Sessió de treball amb la comissió permanent de participació ciutadana per valorar els resultats d'aquesta fase i afinar amb matisos i noves idees el programa d'actuacions.

QUARTA FASE: FINALITZACIÓ DEL PROCÉS D'ELABORACIÓ DEL PLA D'ACTUACIÓ MUNICIPAL I SEGUIMENT

4.12 Redacció i retorn del PAM

Un cop acabades les fases participatives del procés s'iniciaran els treballs de redacció del PAM. En estar redactat, es proposa validar i acordar el text amb els diferents Departaments Municipals. També s'enviarà per correu a la comissió de participació ciutadana com a devolució de la seva tasca realitzada i si cal, per incloure al·legacions o comentaris. També es farà una exposició pública a través dels canals de l'Ajuntament de manera que la ciutadania en conegui els seus contingut i en pugui presentar al·legacions.

4.13 Seguiment i avaluació

Per tal de garantir el compliment del PAM en tant que full de ruta del govern municipal es proposa que la comissió permanent esdevingui el grup de seguiment del PAM en el qual, semestralment, l'equip de govern presentarà el grau de compliment de les fites que el pla contingui.

A més, es proposa un cop a l'any, que nosaltres donem suport en aquest seguiment,

- demanant primer de tot a l'equip municipal un informe sobre el grau de compliment de les actuacions,
- en segon lloc, organitzant una sessió de treball per valorar l'impacte de les actuacions i si cal, el redisseny de les mateixes en d'altres més factibles o eficients i,
- en tercer lloc, reunint a la comissió permanent per rendir comptes d'aquest seguiment.

Finalment, s'elaboraran informes sobre aquesta avaluació anual i sobre la redefinició de les actuacions que caldrà adjuntar al PAM com a annexes i donar comptes a la ciutadania a partir del web i de l'audiència pública segons l'article 29 del reglament de participació ciutadana del municipi d'Artà.

5. Comunicació i difusió del procés d'elaboració i del PAM

Per garantir que els veïns i les veïnes d'Artà rebin tota la informació referent al PAM, s'ha de dissenyar amb el Departament de Comunicació de l'Ajuntament, un Pla de comunicació del procés. És fonamental que la informació sobre què és un PAM i els seus objectius, així com la manera de poder participar i implicar-se en el procés arribi a tota la ciutadania. En aquest sentit proposem els següents canals de comunicació:

- Crear una imatge del procés que ajudi a identificar-lo tant internament com de cara a la ciutadania i que faciliti la translació dels missatges clau als participants en el procés.
- Crear un apartat dintre del lloc web municipal on encabir tota la informació que el procés generi, tot vetllant per la màxima transparència durant la realització del procés. Aquest apartat haurà d'estar actiu al arribar a la fase de propostes ciutadanes i restar així durant al llarg del mandat, recollint els informes de seguiment del pla.
- Incorporació de l'estat d'execució del PAM a la revista 365.

Pla d'acció municipal d'Artà
2019-2023

Tercera fase								
Taller participatiu amb personal tècnic								
Fòrum ciutadà (2)								
2na sessió comissió permanent								
Quarta fase								
Redacció i retorn del PAM								

Proposta econòmica per elaborar, de forma participada, un Pla d'acció municipal en el municipi d'Artà

Es pressuposten les següents tasques:

1. Assessorament, coordinació i dinamització dels espais participatius o informatius (tallers, sessions internes, sessions amb la comissió permanent, sessions informatives...).
2. Buidatge i anàlisi dels tallers, grups de discussió o trobades participatives amb l'elaboració d'informes parcials.
3. Disseny, elaboració, buidatge i anàlisi de l'enquesta en clau d'avaluació per a la ciutadania.
4. Redacció dels documents estratègics (informe d'avaluació, línies estratègiques, document del PAM...)
5. Transport

**El preu/hora és de 30€ +IVA.*

En aquest sentit, plantegem la següent proposta econòmica,

MARIA DE LES NEUS RAMIS SEGUÍ

Consultora en Participació Ciutadana

Apartat de Correos, 29

07420 SA POBLA

ILLES BALEARS, España

Telf: 661609373

namisparticipaciobalears@gmail.com

NIF: 43146328F

Dades del client

Titular: Ajuntament d'Artà

Data de pressupost: 3 de juliol 2019

FORMA DE PAGAMENT

Condicions de pagament. Els cobraments dels diferents conceptes es faran de la següent forma i al següent compte ES92 0182 49 12590201538069

- 50% del pressupost, en el lliurament de la documentació al finalitzar la segona fase.

- 50% del pressupost, en el lliurament de la documentació al finalitzar la quarta fase.

Resum dels serveis pressupostats

Serveis	Hores	Imports	Imports totals
Disseny metodològic	5h	30€/h	150€
Disseny, coordinació, bolcatge i anàlisi de dades d'una enquesta d'avaluació amb informes parcials (A continuació, hores totals dedicades) -Disseny: 5h	16h	480€/qüestionari online	480€

Pla d'acció municipal d'Artà
2019-2023

-Coordinació (seguiment, sense comptar amb l'enviament que es farà des de l'Ajuntament): 3 hores -Bolcatge i anàlisi de dades en el marc d'un informe parcial: 8h			
Coordinació, dinamització, 17h assessorament i avaluació: Sessió formativa/avaluativa amb equip de govern (amb fitxes pre-definides per facilitar l'avaluació) *informe parcial		510h	510€
Coordinació, dinamització, 30h assessorament de les sessions amb la comissió permanent de participació ciutadana *2 sessions amb actes de cada una		300€/una	600€
Document estratègic en clau 15h d'avaluació amb les recomanacions pel nou PAM		450€	450€
Coordinació, dinamització, 10h assessorament de la sessió interna amb equip de govern per definir les línies estratègiques (portar predefinides unes línies bàsiques)		300€	300€
Coordinació, dinamització i 33h realització de sessions informatives a la ciutadania (en obrir i acabar el procés) *4 sessions (A Artà i a la Colònia de Sant Pere) *elaboració del power point de presentació i dels continguts		250€/una	1.000€
- Coordinació, dinamització i assessorament dels tallers participatius: 73 h		-600€ -800€ -800€	2.200€

Pla d'acció municipal d'Artà
2019-2023

-Taller participatiu amb professionals tècnics/ques (2 persones dinamitzadores) - 2 Tallers participatius amb la ciutadania (3 persones dinamitzadores) *informes parcials de cada taller			
Buidatge i sistematització de 5h propostes de l'espai virtual			150h
Redacció del document estratègic del PAM municipal	50 hores	1.500€	1.500€
Sessions de treball amb el personal tècnic per consensuar les fitxes que conformen el pla d'actuacions del PAM *3 sessions de treball		200/una	600h
Coordinació al llarg del procés i reunió de tancament i entrega de documents amb l'equip de govern	14h		120€
Transport			400€
Total		Total	8.460€

**Aquest pressupost no inclou l'IVA*

Opcional: coordinació, dinamització i assessorament en el seguiment i avaluació anual del PAM -sessió de treball amb l'equip de govern -sessió amb la comissió permanent -informe parcial anual de l'avaluació i redisseny de certes actuacions per		-sessió de treball amb equip de govern 300€ -sessió de treball amb la comissió permanent 300€ -informe de redisseny i avaluació del PAM anual 300€	900€/anuals (les avaluacions contarien per separat)
--	--	--	--

Pla d'acció municipal d'Artà
2019-2023

adjuntar en el PAM			
--------------------	--	--	--